

## Adatok a Börzsöny-hegység aknázómoly-faunájához

SZÓCS József

Természettudományi Múzeum, Budapest

ABSTRACT: (Beiträge zur Kenntnis der Miniermottenfauna des Börzsöny-Gebirges.) - Im Aufsatz werden die Ergebnisse von Aufzucht-Versuchen mit Miniermotten-Raupen mitgeteilt, die im nordungarischen Börzsöny-Gebirge gesammelt worden waren. Am Ende der Artenliste wurden auch Angaben über die im Laufe der Aufzucht-Versuche geschlüpften parasitierenden Hymenopteren bekannt gegeben.

A Börzsöny-hegység területén több alkalommal a Királyréten és egy alkalommal a Nagyirtáson gyűjtöttem. Anyagom gyarapításában segítségemre volt SZÓCS Gábor, aki a hegység több pontján, és SIN Katalin, aki Zebegény környékén végzett gyűjtőtevékenységet. Segítségüket e helyt is köszönöm; adataikat nevük kezdőbetűjével (Sz.G., ill. S. K.) vettem fel jegyzékembe.

Mint korábbi, a Mátra-hegység aknázómoly-faunáját ismertető dolgozatomban (Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 4. 1976-77.), úgy itt is a kinevelt állatok említésénél az e.l. (ex larva) jelzést használok. Ezeknél az állatoknál két dátum szerepel: az első a gyűjtés idejére vonatkozik, a második - az e.l. jelzés után - a kikelés idejét jelenti. A pusztán akna alapján felvett adatoknál természetesen csak a gyűjtés időpontja szerepel; ezeknél a dátum-adatok vagy a tápnövény neve után egy H. betű (Hyponomium) is áll. Ha egy fajról több adatot közlök és a lelőhely megnevezése vagy a tápnövény azonos, ezeket csak az első esetben említem meg.

Dolgozatomban GOZMÁNY László: Hazai molylepkék magyar nevei című munkájában szereplő neveket használok; kivétel a Nepticulidae család, ahol BORKOWSKI nyomán a legújabb kutatásokkal megállapított neveket és sorrendet alkalmazom.

Mint Mátra-hegységi dolgozatomban, a fajoknak itt is csak az általános elterjedési adatait adom meg (HERING nyomán).

A nevelések során kikelt fürkészdarázs-paraziták adatait dolgozatom végén ismertetem. Ezeknél megadom a parazita nevét, a lelőhelyet, a kikelés dátumát, a gazdaállat nevét és a gazdaállat tápnövényét.

### FAJJEJYZÉK

*Tischeria ekebladella* BJERKANDER - Királyrét 1972. VI. 20. *Quercus cerris*. H. - 1978. IX. 17. H. Sz.G. - Nagyirtás 1978. VIII. 24. e.l. - VIII. 2-6. Sz.G. - Kisirtás 1978. VIII. 25. H. Sz.G. - Diósjenő 1978. X. 15. H. Sz.G. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa.

*Tischeria dodonea* STANTON - Királyrét 1978. IX. 27. *Quercus cerris*. H. Sz.G. Elterjedése: Közép- és Észak-Európa, Anglia.

*Tischeria decidua* WOCKE - Királyrét 1972. X. 11. *Quercus cerris*. H. Elterjedése: Közép- és Dél-Európa.

*Tischeria gaunacella* DUPONCHEL - Zebegény 1972. VII. 18. e.l. - VII. 27-31. *Prunus spinosa* S.K. - Királyrét 1972. X. 11. e.l. - 1973. II. 18. Elterjedése: Közép- és Dél-Európa, Kisázsia.

*Tischeria heinemanni* WOCKE - Királyrét 1972. X. 11. e. 1. - 1973. V. 5-8. *Agrimonia* sp. Elterjedése: Észak- és Közép-Európa.

*Tischeria angusticolella* DUPONCHEL - Királyrét 1972. VI. 27. *Rosa* sp. H. - 1972. X. 11. e. 1. - 1973. V. 5-7. - Nagykoppány 1978. VIII. 24. Sz. G. Elterjedése: Közép- és Dél-Európa, Kisázsia.

*Antispila pfeifferella* HAWORTH - Nagykoppány 1978. VIII. 24. *Cornus sanguinea*. H. Sz. G. Elterjedése: Európa, Kisázsia.

*Antispila petryi* MARTIN - Foltánkereszt-Királyháza közt 1978. X. 15. *Cornus sanguinea*. Nevelés alatt. Elterjedése: Közép- és Kelet-Európa.

*Ectoedemia cerris* ZIMMERMANN - Királyrét 1972. X. 11. e. 1. - 1973. V. 20-23. *Quercus cerris*. Elterjedése: még nem tisztázott, Morvaföldről irták le.

*Ectoedemia liechtensteini* ZIMMERMANN - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. V. 16-18. *Quercus cerris*. Elterjedése: eddig csak a németföldről és hazánkból ismeretes.

*Ectoedemia agrimoniae* FREY - Királyrét 1964. X. 1. e. 1. - 1965. V. 8. -VI. 2. *Agrimonia* sp. Elterjedése: Nagy-Britannia, Franciaország, Közép- és Dél-Európa.

*Ectoedemia arcuatella* HERRICH-SCHAFFER - Királyrét 1971. X. 12. *Fragaria* sp. H. 1972. X. 11. e. 1. - 1973. V. 29. -VI. 7. Elterjedése: Európa.

*Ectoedemia angulifasciella* STAINTON - Királyrét 1972. X. 11. e. 1. - 1973. VI. 21. -VII. 5. *Rosa* sp. - Letkés 1978. VIII. 24. Sz. G. Nevelés alatt. - Diósjenő 1978. X. 15. H. Sz. G. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa.

*Ectoedemia spinosella* JOANNIS - Letkés 1978. VIII. 24. *Prunus spinosa*. H. Sz. G. Elterjedése: Közép- és Dél-Európa.

*Ectoedemia intimella* ZELLER - Királyrét 1972. X. 11. e. 1. - 1973. V. 26. *Salix cinerea*. Elterjedése: Közép-Európa, Anglia.

*Fomoria septembrella* STAINTON - Királyrét 1971. VI. 24. *Hypericum hirsutum*. H. Elterjedése: Európa és Kisázsia.

*Nepticula aurella* FABRICIUS (= *fragariella* HEYDEN) - Királyrét 1971. X. 12. *Fragaria moschata* H. 1972. X. 11. H. Elterjedése: Európa.

*Nepticula splendidissima* HERRICH-SCHAFFER - Királyrét 1964. X. 1. e. 1. - 1965. III. 20. -IV. 22. *Rubus* sp. - Csóványos 1967. XI. 7. H. leg.: MÉSZÁROS Z. - Diósjenő 1978. X. 15. H. Sz. G. - Diósjenő, Magashegy 1978. X. 15. H. Sz. G. - Királyháza 1978. X. 15. H. Sz. G. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa.

*Nepticula plagiolella* STAINTON - Királyrét 1971. V. 24. *Prunus spinosa*. H. 1971. X. 13. e. 1. - 1972. IV. 19-28. - 1972. X. 11. H. - Zebegény 1972. VII. 18. H. S. K. - Letkés 1978. VIII. 24. H. Sz. G. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa.

*Nepticula marginicolella* STAINTON - Királyrét 1964. X. 1. *Ulmus campestris*. H. Elterjedése: Európa.

*Nepticula trimaculella* HAWORTH - Zebegény 1972. VII. 18. *Populus nigra*. H. S. K. Elterjedése: Közép-Európa, Anglia.

*Nepticula tityrella* STAINTON - Letkés 1978. VIII. 24. *Fagus silvatica*. H. Sz. G. - Nagyirtás 1978. VIII. 24. H. Sz. G. - Kisirtás 1978. VIII. 25. H. Sz. G. - Kisinóc, Szép-bérc

1978. VIII. 25. H. Sz.G. - Foltánkereszt 1978. IX. 17. H. Sz.G. - Diósjenő 1978. X. 15. H. Sz.G. Elterjedése: Közép- és Észak-Európa, Anglia.

*Nepticula carpinella* HEINEMANN - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. V. 4. *Carpinus betulus*, 1978. IX. 17. H. Sz.G. - Nagykoppány 1978. VIII. 24. H. Sz.G. - Kisirtás 1978. VIII. 25. H. Sz.G. Elterjedése: Európa, Kisázsia.

*Nepticula hemargyrella* KOLLAR - Letkés 1978. VIII. 24. *Fagus sylvatica*. H. Sz.G. - Nagyirtás 1978. VIII. 24. H. Sz.G. - Kisirtás 1978. VIII. 25. H. Sz.G. - Kisinóc, Szépbérc 1978. VIII. 25. H. Sz.G. - Foltánkereszt-Királyháza közt 1978. X. 15. H. Sz.G. - Diósjenő 1978. X. 15. H. Sz.G. - Diósjenő, Magashegy 1978. X. 15. H. Sz.G. Elterjedése: Közép- és Észak-Európa, Anglia.

*Nepticula basiguttella* HEINEMANN - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. V. 15. *Quercus robur*. Elterjedése: Európa.

*Nepticula basiguttella cerricolella* KLIMESCH - Királyrét 1971. X. 12. *Quercus cerris* H. A *basiguttella* Qu. *cerris*ben élő változata. Elterjedése még nem ismeretes, eddig csak Olaszországból és Magyarországból van kimutatva. Valószínűleg déli faj.

*Nepticula ruficapitella* HAWORTH - Királyrét 1971. VI. 24. e. 1. - VII. 11. *Quercus petraea*. 1971. X. 12. e. 1. - 1972. IV. 19. Elterjedése: Európa.

*Nepticula anomalella* GOEZE - Letkés 1978. VIII. 24. *Rosa* sp. H. Sz.G. - Diósjenő 1978. X. 15. H. Sz.G. Elterjedése: Európa.

*Nepticula malella* STAINTON - Királyrét 1971. IX. 24. *Malus silvestris*. H. 1972. VI. 27. H. Elszaporodása esetén az almafákon kárt okoz. Elterjedése: egész Európa.

*Nepticula catharticella* STAINTON - Királyrét 1964. X. 1. *Rhamnus catharticus*. H. Elterjedése: Európa.

*Nepticula crataegella* KLIMESCH - Letkés 1978. VIII. 24. *Crataegus monogyna*. H. Sz.G. Eddig csak Közép-Európa néhány pontjáról ismert.

*Nepticula aceris* FREY - Szokolya 1972. X. 11. *Acer campestre*. H. - Királyrét 1964. X. 1. H. - Letkés 1978. VIII. 24. H. Sz.G. Elterjedése: Közép-Európa.

*Nepticula oxyacanthella* STAINTON (= *pyri* GLITZ) - Letkés 1978. VIII. 24. *Pyrus pyraeaster* H. Sz.G. - Nagyirtás 1978. VIII. 24. H. Sz.G. - Nagykoppány 1978. VIII. 24. H. Sz.G. Elterjedése: Közép-Európa, Anglia.

*Nepticula hahniella* WÖTZ - Királyrét 1978. IX. 17. *Sorbus torminalis*. H. Sz.G. Elterjedése: Közép-Európa.

*Nepticula prunetorum* STAINTON - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. IV. 18-23. *Prunus spinosa*. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa.

*Nepticula microtheriella* STAINTON - Királyrét 1964. IX. 1. e. 1. - 1965. IV. 17. *Carpinus betulus*. - 1971. X. 12. e. 1. - 1972. V. 9. - Nagykoppány 1978. VIII. 24. H. Sz.G. - Kisirtás 1978. VIII. 25. H. Sz.G. - Királyrét 1964. X. 1. *Corylus avellana*. H. - Királyháza 1978. X. 15. H. Sz.G. Elterjedése: Közép- és Észak-Európa, Anglia.

*Nepticula glutinosae* STAINTON - Királyrét 1964. X. 1. e. 1. - 1965. IV. 27. - VI. 6. *Alnus glutinosa*. - Királyháza 1978. X. 15. H. Sz.G. Elterjedése: Európa.

*Weberina loranthella* KLIMESCH - Királyrét 1971. X. 12. *Loranthus europaeus*. H. Elterjedése: Közép-Európa.

*Lyonetia clerkella* LINNÉ - Kisinóc 1969. VIII. 5. *Malus pumila*. H. leg.: SZALAY László. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa.

*Bucculatrix cidarella* ZELLER - Királyrét 1964. X. 1. *Alnus glutinosa*. H. Elterjedése: Észak- és Közép-Európa.

*Bucculatrix crataegi* ZELLER - Letkés 1978. VIII. 24. *Crataegus monogyna*. H. Sz.G. - Királyrét 1978. IX. 17. *Pyrus pyraeaster*. H. Sz.G. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa és Észak-Afrika.

*Bucculatrix noltei* PETRY - Királyrét 1971. VI. 24. e. 1. - VII. 8-10. *Artemisia vulgaris*. Elterjedése: Közép-Európa.

*Bucculatrix albedinella* ZELLER - Zebegény 1972. VII. 18. *Ulmus campestris*. H. S.K. Elterjedése: Európa.

*Bucculatrix demaryella* DUPONCHEL - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. IV. 11. *Corylus avellana*. A magyar faunára új. Baranya megyében is megtalálták. Elterjedése: Észak- és Közép-Európa.

*Leucoptera walleella* STAINTON - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. IV. 5-11. *Genista tinctoria*. Elterjedése: Közép- és Nyugat-Európa.

*Lithocolletis ulmifoliella* HÜBNER - Nagyirtás 1978. VIII. 24. *Betula pendula*. H. Sz.G. Elterjedése: Közép- és Észak-Európa, Anglia.

*Lithocolletis roboris* ZELLER - Királyrét 1971. VI. 24. e. 1. - VII. 7. *Quercus robur*. - 1971. X. 12. e. 1. - 1972. II. 6. *Quercus petraea*. - 1972. X. 11. e. 1. - 1973. II. 9-15. *Quercus cerris*. - Nagyirtás 1971. VI. 24. e. 1. - VII. 1. *Quercus petraea*. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa és Kiszázia.

*Lithocolletis ilicifoliella* ZELLER - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. II. 8. *Quercus cerris*. - 1972. VI. 20. e. 1. - VI. 29. S.K. - 1972. X. 11. e. 1. - 1973. II. 12-18. Elterjedése: Dél-Európától Közép-Európa déli részéig.

*Lithocolletis deliteila* ZELLER - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. II. 16. *Quercus cerris*. Rendes tápnövénye a *Qu. pubescens*, *Qu. cerris*-ben még nem észleltek. Elterjedése: Közép- és Dél-Európa.

*Lithocolletis acernella* ZELLER - Kisirtás 1978. VIII. 25. *Acer pseudo-platanus*. H. Sz.G. Elterjedése: Közép-Európa.

*Lithocolletis acerifoliella* ZELLER - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. II. 16. *Acer campestre*. - Diósjenő 1978. X. 15. Nevelés alatt. Sz.G. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa.

*Lithocolletis nicellii* STAINTON - Nyired 1978. X. 15. *Corylus avellana*. Nevelés alatt. Sz.G. - Királyháza 1978. X. 15. Nevelés alatt. Sz.G. Elterjedése: Közép- és Észak-Európa, Anglia.

*Lithocolletis kleemannella* FABRICIUS - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. II. 15. - III. 13. *Alnus glutinosa*. - 1972. VI. 20. e. 1. - VII. 3. S.K. - Királyháza 1978. X. 15. H. Sz.G. Elterjedése: Közép- és Észak-Európa, Anglia.

*Lithocolletis pastorella* ZELLER - Királyrét 1964. X. 1. e. 1. - X. 8. *Salix fragilis*. Elterjedése: egész Európa.

*Lithocolletis lautella* ZELLER - Királyrét 1971. X. 12. e. 1. - 1972. III. 1-4. *Quercus cerris*. Elterjedése: Észak- és Közép-Európa.

*Lithocolletis tenerella* ZELLER - Királyrét 1978. IX. 17. *Carpinus betulus*. H. Sz.G. - Nagyirtás 1978. VIII. 24. e.1. - VIII. 30. Sz.G. - Kisirtás 1978. VIII. 25. H. Sz.G. - Nagykoppány 1978. VIII. 24. H. Sz.G. - Foltánkereszt 1978. IX. 17. H. Sz.G. Elterjedése: Európa.

*Lithocolletis stettinensis* NICELLI - Királyrét 1971. X. 12. e.1. - 1972. II. 14-22. *Alnus glutinosa*. - Királyháza 1978. X. 15. H. Sz.G. Elterjedése: Közép-Európa, Anglia.

*Lithocolletis insignitella* ZELLER - Királyrét 1972. X. 11. e.1. - 1973. II. 7. *Trifolium* sp. Elterjedése: Észak- és Közép-Európa.

*Lithocolletis quercifoliella* ZELLER - Királyrét 1972. VI. 20. e.1. - VI. 22. - VII. 6. *Quercus cerris*. - Nagyirtás 1971. VI. 24. e.1. - VI. 30. *Quercus petraea*. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa, Kisázsia.

*Lithocolletis spinicolella* ZELLER - Királyrét 1972. X. 11. *Prunus spinosa*. H. - Zebe-gény 1972. VII. 18. e.1. - VII. 21-25. S.K. - Letkés 1978. VIII. 24. Nevelés alatt. Sz.G. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa.

*Lithocolletis corylifoliella* HAWORTH - Királyrét 1978. IX. 17. *Sorbus torminalis*. Nevelés alatt. Sz.G. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa.

*Lithocolletis connexella* ZELLER - Királyrét 1964. X. 1. e.1. - 1965. II. 7. *Salix fragilis*. - 1972. X. 11. e.1. - 1973. II. 12-14. Elterjedése: Közép- és Dél-Európa.

*Lithocolletis dubitella* HERRICH-SCHAFFER - Királyrét 1971. X. 12. e.1. - 1972. II. 13. *Salix cinerea*. Elterjedése: Közép- és Észak-Európa.

*Lithocolletis quinnata* FOURCROY - Nagykoppány 1978. VIII. 24. *Carpinus betulus*. H. Sz.G. Elterjedése: Közép-Európa.

*Lithocolletis coryli* NICELLI - Nyired 1978. X. 15. *Corylus avellana* nevelés alatt. Sz.G. Elterjedése: Közép- és Észak-Európa, Anglia.

*Lithocolletis faginella* ZELLER - Letkés 1978. VIII. 24. *Fagus sylvatica*. Nevelés alatt. Sz.G. - Nagyirtás 1978. VIII. 24. H. Sz.G. - Kisirtás 1978. VIII. 25. Nevelés alatt. Sz.G. - Foltánkereszt 1978. IX. 17. H. Sz.G. - Kisinóc, Szép-bérc 1978. VIII. 25. H. Sz.G. - Foltánkereszt-Királyháza közt 1978. X. 15. Nevelés alatt. Sz.G. - Diósjenő 1975. X. 15. Nevelés alatt. Sz.G. Elterjedése: Közép- és Észak-Európa, Anglia.

*Lithocolletis blancardella* FABRICIUS - Királyrét 1971. VI. 24. *Malus silvestris*. H. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa.

*Parornix carpinella* FREY - Királyrét 1972. VI. 27. *Carpinus betulus*. H. - Nagyirtás 1978. VIII. 24. H. Sz.G. - Kisirtás 1978. VIII. 25. H. Sz.G. Elterjedése: Közép-Európa.

*Callisto denticulella* THUNBERG - Királyrét 1972. VI. 27. e.1. - 1973. IV. 6. *Malus silvestris*. Elterjedése: Európa, Kisázsia.

*Euspilapteryx auroguttella* STEPHENS - Királyrét 1971. VI. 24. *Hypericum hirsutum*. H. - 1972. VI. 27. H. Elterjedése: Angliát kivéve egész Európa és Kisázsia.

*Coleophora currucipennella* ZELLER - Királyrét 1972. VI. 20. e.1. - VI. 28-30. *Quercus cerris*. Elterjedése: Európa.

*Coleophora conspicuella* ZELLER - Királyrét 1972. VI. 27. e.1. - VII. 16. *Centaurea panonica*. Elterjedése: egész Európa.

*Coleophora argentula* ZELLER - Királyrét 1972. X. 11. *Achillea collina*; zsák. Elterjedése: Észak- és Közép-Európa.

## A KINEVELT PARAZITA HYMENOPTERÁK JEGYZÉKE

### 1. Chalcididae

*Derostenus prodice* WALKER - Királyrét 1965. V. 17. *Nepticula splendidissimella* HS. *Rubus* sp. - 1965. IV. 27. *Nepticula glutinosae* Stt. *Alnus glutinosa*.

*Pnigalio soenius* WALKER - Nagyirtás 1971. VII. 11. *Lithocolletis* sp. *Quercus petraea*.

*Pediobius saulius* WALKER - Nagyirtás 1971. VII. 11. *Lithocolletis* sp. *Quercus petraea*. - Királyrét 1972. X. 11. *Lithocolletis ilicifoliella* Z. *Quercus cerris*.

*Cirrospilus subviolaceus* THOMSON - Királyrét 1973. II. 15. *Lithocolletis ilicifoliella* Z. *Quercus cerris*.

### 2. Braconidae

*Apanteles* sp. - Kismaros 1964. V. 15. *Psychida* sp. leg.: WETTSTEIN J.

*Rhyssalus mediator* HALIDAY - Királyrét 1972. II. 7. *Lithocolletis ilicifoliella* Z. *Quercus cerris*. - 1972. II. 9. *Lithocolletis roboris* Z. *Quercus* sp. - 1972. II. 20-22. *Lithocolletis* sp. *Quercus cerris*.

*Exothecus intermedius* WESMAEL - Királyrét 1972. IV. 6. *Elachista* sp. *Brachypodium silvaticum*.

*Gnaptodon bachmaieri* FISCHER - Királyrét 1972. IV. 29. *Nepticula plagicolella* STT. *Prunus spinosa*.

*Mirax rufilabris* HALIDAY - Királyrét 1972. VI. 17-25. *Nepticula agrimoniae* FREY *Agri- monia* sp. - 1973. VI. 11. *Nepticula intimella* Z. *Salix cinerea*.

*Apanteles bicolor* NEES - Királyrét 1972. VII. 8. *Parornix carpinella* FREY. *Carpinus betulus*.

### IRODALOM - SCHRIFTTUM

GOZMÁNY, L. (1955/68): *Lepidoptera. Lepkék. - Magyarország Állatvilága*, XVI/1-5. Budapest, Akadémiai Kiadó.

GOZMÁNY, L. (1968): *Hazai molylepkéink magyar nevei. - Rov. Közl. S. N. 21, 255-296.*

SOÓ, R. - JÁVORKA, S. (1951): *A magyar növényvilág kézikönyve. I-II.* - Budapest, Akadémiai Kiadó.

SZŐCS, J. (1977): *Lepidoptera aknák és gubacsok. - Magyarország Állatvilága*, XVI. 16. Budapest, Akadémiai Kiadó.

Érkezett: 1978. X. 1.

SZŐCS József  
H-2040 Budaörs  
József Attila utca 4.